

ДХИС-ийн ШҮҮХИЙН ШИЙДВЭР ГҮЙЦЭТГЭЛИЙН СУРГУУЛИЙН СУРГАЛТЫН ӨНӨӨГИЙН БАЙДАЛ, ШИЙДВЭРЛЭХ АСУУДЛУУД

Навааны Гантулга

ШШГС-ийн захирал, хууль зүйн ухааны
доктор, дэд профессор, хурандаа

ДХИС-ийн Шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэлийн сургуулийн сургалтын өнөөгийн ерөнхий төлөв байдал, онцлог болон бодлогын түвшинд нэгдсэн шийдэлд хүрч эрх зүйн хувьд баталгаажуулан мөрдвөл зохих тулгамдсан зарим асуудлаар байр сууриа илэрхийлэх хэлбэрээр илтгэл (өгүүлэл)-ийг бэлтгэлээ¹.

Монгол улсын Засгийн газрын 2011 оны “ДХИС-ийг байгуулах тухай” 229 дүгээр тогтоолыг удирдлага болгон хууль зүй, дотоод хэргийн сайд 2011 оны 140, 173, 2012 оны А/37 дугаар тушаалаар ДХИС-ийн дүрэм, бүтэц, орон тооны дээд хязгаарыг баталж сургалтыг Удирдлагын, Цагдаагийн, Хилийн албаны, Шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэлийн, Онцгой байдлын, Ахлагчийн сургуулиудад түшиглэн явуулах эрх зүйн үндсийг бүрдүүлж өгсөн.

Иймээс Шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэлийн сургууль нь D860200 индекс бүхий “Шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх байгууллагын ажил-эрх зүй” мэргэжлийн бакалаврын, E380000, F380000 индекс бүхий “Эрх зүй” мэргэжлийн магистрантур, докторантурын шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэлд хамаарах сонгон судлах-мэргэшүүлэх сургалтыг хариуцан явуулж байна.

Өнөөдөр манай сургуулийн бакалаврын өдрийн ангид 139, эчнээ ангид 112, магистрантурт 9, докторантурт 8 сонсогч-алба хаагч суралцдаг².

Иймд сургалтын гол ачаалал бакалаврын түвшинд ноогддог байдлыг харгалзан илтгэлээ энэ сургалттай холбон боловсрууллаа.

Сургалтыг тодорхой зорилгод хүрэх, зорилтуудыг хангахад чиглэсэн үйл явц гэж үзвэл уг харилцааны агуулгыг илэрхийлэгч гол элемент нь

- Мэргэжлийн тодорхойлолт
- Сургалтын төлөвлөгөө, хичээлийн хөтөлбөр, сургалтын заах арга зүй, зохион

¹ ШШГЕГ, ШШГС-наас хамтран 2012 оны 04 дүгээр сарын 26-ны өдөр “ШШГБ-ын алба хаагчдын сургалтын тогтолцоо, анхаарах асуудлууд” сэдвээр зохион байгуулсан эрдэм шинжилгээний онол практикийн бага хуралд тавьсан илтгэл. Дугаар хэвлэгдэх энэ цаг мөчид “ШШГБ-а-эрх зүй” мэргэжлийн тодорхойлолт, сургалтын хөтөлбөр-төлөвлөгөө зохих хэмжээнд шинэчлэгдсэн тул сэтгүүлийн дараагийн дугаарт өөрчлөлтийн талаар бичнэ.

² 2012 оны 4 дүгээр сарын 25-ны байдлаар бакалаврын 1-р дамжаанд 31, 2-р дамжаанд 33, 3-р дамжаанд 40, 4-р дамжаанд 35 сонсогч, магистрантурын 1-р дамжаанд, 2-р дамжаанд (төгссөн), докторантурын 1-р дамжаанд 1, 2-р дамжаанд 2, 3-р дамжаанд 5 суралцаж байна.

байгуулалт, технологи

- Багшлах бүрэлдэхүүний чадамж
- Суралцагчдын үүрэг-хариуцлага
- Сургалтын материаллаг бааз, орчин нөхцөл болно.

Иймээс илтгэлийнхээ бүтцийг Сургалтын өнөөгийн байдал, Шийдвэрлэх асуудал гэсэн 2 дэд хэсэгт хуваан агуулгаа эдгээр 5 элементүүдэд суурилан илэрхийлье.

I

1.1. Мэргэжлийн тодорхойлолт бол сургалтын агуулгыг тодорхойлогч анхдагч баримт бичиг мөн. Чухамхүү энэ баримт бичигт мэргэжлийн зориулалт, төгсөгчдөд тавих нийтлэг, үндсэн, тусгай шаардлагыг эзэмших мэдлэг, дадал чадвар, хандлага гэсэн үзүүлэлтээр тодорхойлдог.

Иймээс сургууль, элсэгч (суралцагч, төгсөгч), ажил олгогчдын зүгээс энэ баримт бичигт онцгой анхаарал хандуулдаг.

Өнөөдөр мөрдөж буй “ШШГБА-Эрх зүй” мэргэжлийн тодорхойлолтыг Цагдаагийн академийн (хуучнаар) Эрдмийн Зөвлөлөөс дэмжиж Захирлын 2010 оны 09 дүгээр сарын 17-ны өдрийн Б/329 дүгээр тушаалын 2-р хавсралтаар албажуулсан.

Түүнд “...ШШГБА-Эрх зүй мэргэжлээр төгсөгч нь ШШГБ-ын төрөл мэргэжлийн албадын анхан шатны нэгжид эрүү, иргэний чиглэлээр гарсан шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх цогц үйл ажиллагааг хууль тогтоомжийн хүрээнд явуулах мэдлэг, дадал, чадварыг эзэмшсэн байна” хэмээн тодорхойлжээ.

Гэвч манай төгсөгчдийг ШШГБГ-ын даргын тушаалаар ШШГБ-ын эрх зүйн өнөөгийн орчны онцлог³, суралцагчдын судалсан хичээлүүдийн нэр төрөл, агуулга, сургалтыг удирдан зохион байгуулж ирсэн багш, төгсөгчдийн мэргэжил, мэргэшлийн бэлтгэл, тухайн мэргэжлээр төгсөгчдийг томилж ирсэн хүний нөөцийн бодлого, өнөөгийн хангамж зэрэг бусад хүчин зүйлсийг харгалзан хорих байгууллагад ээлжийн дарга, ерөнхий жижүүр, дэглэм, харуул хамгаалалтын ажилтан, нийгмийн ажилтан, төлөөлөгчийн албан тушаалд томилон ажиллуулж байна.

1.2. ШШГБА-Эрх зүй мэргэжлийн өнөөгийн мөрдөж буй сургалтын төлөвлөгөө 2010 онд шинэчлэн батлагдсан бөгөөд түүнд орсон өөрчлөлтийн гол онцлог нь:

а) Дээд боловсролын болон мэргэжлийн суурь хичээлүүдийг D380000 индекс бүхий “Эрх зүй” мэргэжлийн стандартад тусгагдсан багц цагын хэмжээнд тусгахыг эрмэлзсэн.

б) Мэргэшлийн, түүн дотроос Ялтны сэтгэл судлал⁴, Нийгмийн ажил, Хорих байгууллагад явуулах гүйцэтгэх ажил зэрэг хичээлийн агуулгын багтаамжийг 5 багц цагтай болгон нэмэгдүүлсэн.

³ Шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх тухай хуулийн 132-р зүйлийн 132.4-д “Шийдвэр гүйцэтгэгч нь ял шийтгэлгүй, шийдвэр гүйцэтгэгчийн сонгон шалгаруулалтад тэнцсэн Монгол улсын иргэн байна”.

⁴ Пенитенциар сэтгэл судлал хэмээх нэр томьёог өргөн утгаар нь ялтны сэтгэл судлал бус “Хорих ял эдлүүлэх харилцааны сэтгэл судлал” гэж нэрлэж болох юм. (илтгэгч)

в) Төрийн тусгай алба хаагчийн ёс зүй, бие бялдар, сэтгэлзүйн болон албаны шуурхай бэлэн байдлын талаархи мэдлэг, дадал, ур чадварын төлөвшлийг хангахад чиглэсэн зарим хичээлийг (тухайлбал: Хуульчийн ба ШШГБ-ын алба хаагчийн ёс зүй, Хүний эрх, Галын бэлтгэл, Албаны тусгай бэлтгэл, Замын хөдөлгөөний аюулгүй байдлын үндэс) зайлшгүй судлахаар нэмж оруулсан.

г) Ангийн ажлыг мэргэжлийн чиглэлээр⁵ бичиж хамгаалах журамд шилжүүлэн, төгсөлтийн шалгалтын уламжлалт төрөл, хэлбэрийг халж төгсөгчийн эрх зүй, мэргэшлийн мэдлэгийг тестээр, ур чадварыг тохиолдол-нөхцөл (кейс-бодлого) –ийг үнэлэн анализ хийж хууль, эрх зүйн бусад эх сурвалжийг ашиглан хэрхэн шийдвэр гаргаж буй байдлаар нь дүгнэх болсон.

Ийнхүү сургалтын төлөвлөгөөнд зарчмын шинжтэй өөрчлөлтүүд орсон ч багшлах бүрэлдэхүүний идэвхи-зүтгэл, санаачлага, зохион байгуулалт, ур чадвар, мэргэшлийн бэлтгэл, хүртээмжээс шалтгаалан түүнийг амилуулагч араа-шүд (механизм) болсон хичээлийн хөтөлбөр, сургалтын заах арга зүй, зохион байгуулалт, технологид төлөвлөсөн хэмжээний дорвитой ахиц дэвшил гараагүй ба үүнийг дараах баримтууд харуулж байна. Энэ нь:

а) Манай сургуульд (өмнө нь Шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх эрх зүйн тэнхимд) шууд хамаарах мэргэжлийн суурь-6, мэргэшүүлэх-12 хичээлийн 6-аас бусад хичээлийн хөтөлбөр жишиг стандарт-загварын дагуу боловсрогдоогүйн улмаас сургалтын хэрэгцээнд ашиглагдалгүй явж иржээ.

б) Хичээл хоорондын агуулгын уялдаа холбоо, залгамж чанарыг тэдгээрийн хөтөлбөр, цаг сэдвийн төлөвлөгөөгөөр нарийвчлан, оновчтой зохицуулж чадаагүйгээс цагдан хорих, баривчлах байр, согтуурах, мансуурах донтой өвчтөнг албадан эмчлэх, албадан хөдөлмөр хийлгэх үйл ажиллагааны эрх зүйн зохицуулалт, практик, хорих байгууллагын ажилтан, шийдвэр гүйцэтгэгчээс тусгай хэрэгсэл, мэх хэрэглэх техник-тактик, эрсдэл бүхий нөхцөлд⁶ ялтантай харьцах, хэлэлцээр хийх, зөвшилцөлд хүрэх, эмнэлэгийн тусламж үзүүлэх, холбоо, бусад тусгай техник хэрэгсэл ашиглах зэрэг мэдлэг, дадал, чадвар олгоход чиглэсэн хичээл, хичээлийн сэдвүүд орхигдон сургалт зохион байгуулагдаж иржээ.

в) Хичээл-сургалтыг зохион байгуулж ирсэн багш нарын заах арга барил нь өнөөг хүртэл дийлэнхи тохиолдолд лекцлэх, асуулт асууж хариулт авах, бичгийн ажил-даалгавар хийлгэж дүгнэх уламжлалт хэв маягтай байна.

Энэ бүхнийг мөн бүрэлдэхүүн сургуулийн захиргаанаас 2011 оны 9-11 дүгээр сард ШШГБ-ын 29 анги, салбарын 248 офицер алба хаагчаас авсан санал асуулгын дүн давхар нотолж байна⁷.

⁵ ШШГЭЗ, Нийгмийн ажил хичээлээс сонгож бичин хамгаалах үүрэгтэй.

⁶ Ялтан өдсгөлөн зарласан, бусдыг барьцаанд авсан, оерийгөө боомилох, судсаа ханах, галдан шатаахыг завдаж буй зэрэг бусад нөхцөл, мөн эрэлд явах үедээ унаагүй, усгүй, халуун, хүйтэн орчинд зохимжтой бус хувцастай үед хэрхэн амь зуух гэх мэт.

⁷ Төгсөгчдийн сурлагын чанарт нөлөөлж буй хамгийн гол хүчин зүйлс асуулгын 10 гаруй хариултын хувилбараас судалгаанд оролцогчдын 70 орчим хувь нь сурах хичээлийн төрөл, агуулгын багтаамж, сургалтын зохион байгуулалтын хэлбэр (лекц, семинар, дасгал, дадлагын харьцаа), бүтээмжийг сонгон авсан.

1.3. ШШГЕГ, ДХИС-ийн удирдлагын зүгээс Шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэлийн сургууль байгуулах шийдвэр гарах цаг мөчөөс эхлэн сургуулийг чадварлаг, мэргэшсэн алба хаагчдаар бүрдүүлэх явдалд онцгой анхаарал хандуулсны дүнд өнөөдөр тэнхимийн эрхлэгч, багш нарын хувьд бакалаврын боловсрол эзэмшснээс хойш хорих байгууллага, шийдвэр гүйцэтгэх албад ерөнхий жижүүр, тэглэм-харуул хамгаалалтын ажилтан, нийгмийн ажилтан, ахлах төлөөлөгч, хорих ачгийн дэд дарга, шийдвэр гүйцэтгэх албаны дарга зэрэг албан түшаалд 3-12 жил ажилласан алба хаагчид⁸ хүсэлтээрээ болон бодлогоор томилогдон ажиллаж байна.

Мөн бүрэлдэхүүн сургуулиас алба хаагчдыг багшийн ажлын байрны шаардлагыг хангах, багшлах ажилдаа богино хугацаанд дадлагажин сурахад нь зохион байгуулалт, мэргэжил арга зүйн дэмжлэг туслалцаа, зөвлөмжөөр зохих хэмжээнд ханган ажиллаж ирлээ. Тухайлбал: томилогдсон 7 багш-ажилтан энэ хугацаанд БСШУЯ-ны Боловсролын Хүрээлэнгийн дэргэдэх сурган заах арга зүйн сургалтад хамрагдан их, дээд сургуульд багшлах эрхийн гэрчилгээ авсан.

2012 оны 4 дүгээр сард тэнхимийн эрхлэгч, х/ч Б.Нямгомбо ДХИС-ийн айлчлалын багт орж Оросын холбооны улс, Турк улсын адил төстэй хөтөлбөр хэрэгжүүлдэг их, дээд сургууль, эрдэм шинжилгээний байгууллагын үйл ажиллагаатай танилцаж туршлага судалж мэдээлэл авсан. Мөн ДХИС-ийн захиргаанаас 2011 оны 12 дугаар сард нийт багш нарт 1 сарын цалинтай тэмцэх мөнгөн урамшуулал олгосон.

Багш, а/х О.Батсайхан, а/х Ш.Энхжаргал нар 2012 оны 4-р сард ХЗҮХ-ээс зохион байгуулсан “Багшийн ёс зүй” сургалтад, багш, а/х Б.Баярсайхан ШШГЕГ, ШУТИС-иас хамтран зохион байгуулсан “Хорих байгууллагын нийгмийн ажил” сэдэвт 4 сарын сургалтад тус тус хамрагдан гэрчилгээ авсан.

Тэрчлэн бүрэлдэхүүн сургуулийн захирлын зүгээс тэнхимийн эрхлэгч, багш нарыг үндсэн үүргээс бусад захиргаа, олон нийт, аж ахуй, үйлчилгээний ажилд аль болох оролцуулахгүй байх, хурал цуглааны тоог багасган үр дүнг эрхэмлэх, биеэр үлгэрлэн манлайлж, зааж зөвлөн, хүн нэг бүрт хүрч ажиллах бодлогыг баримтлан ажиллаж байна.

1.4. ШШГБА-Эрх зүй мэргэжлээр суралцдаг өдрийн ангийн сонсогчид 100% 11-р анги төгссөн, эцнээ ангид –ШШГБ-ын системд 2-8 хүртэл жил ажиллаж буй алба хаагчид хамрагддаг.

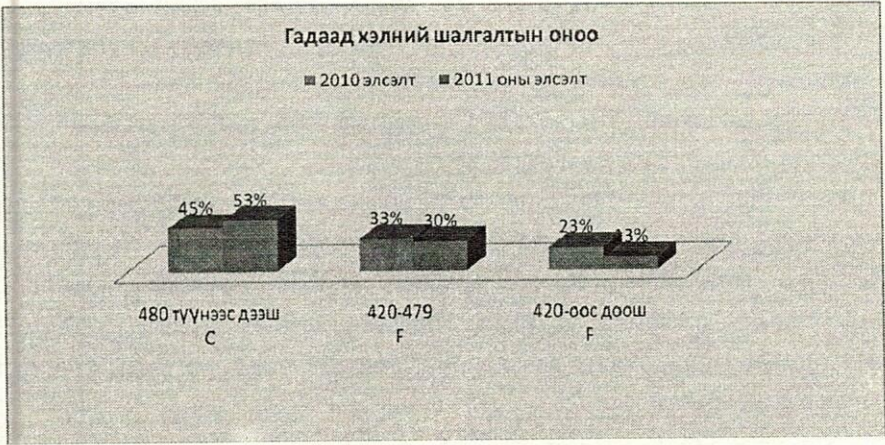
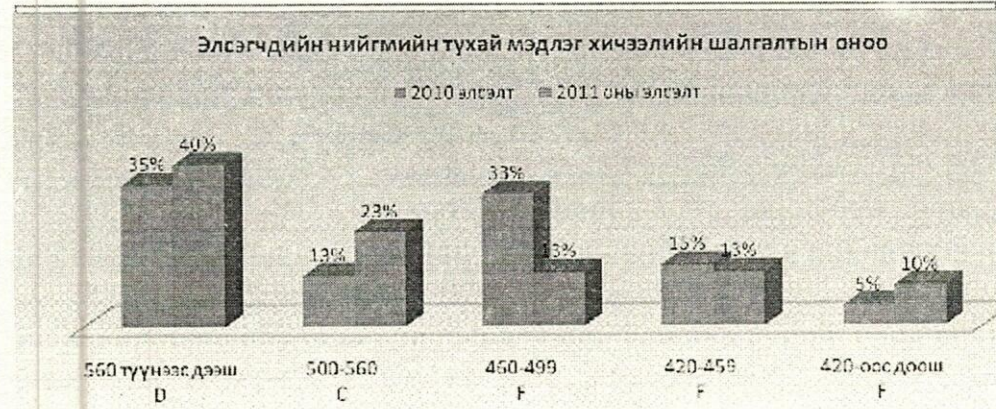
Сонсогчид, тэдний ар гэрийнхний ШШГБ-ын үйл ажиллагааны талаархи мэдээлэл, харьцааг авч үзвэл өдрийн ангид суралцагчдын 20-30 орчим хувийнх нь ойр дотны төрөл

⁸ -Тэнхимийн эрхлэгч, х/ч Б.Нямгомбо Хэнтий аймаг дахь Хорих 419 дүгээр ангийн дэд даргаар
- Тэнхимийн эрхлэгч, х/ч П.Гантөмөр Хорих 409-р ангийн ГАХХЭ дэд даргаар
- Багш, х/ч Н.Батдорж Хорих 409 дүгээр ангийн дэглэм, харуул хамгаалалтын байцаагчаар
- Багш, а/х О.Батсайхан ШШГЕГ-ын ерөнхий жижүүрээр
- Багш, а/х Б.Баярсайхан Хорих 407-р ангийн нийгмийн ажилтнаар
- Багш, а/х Ш.Энхжаргал ШШГЕГ-ын ХНСХ-ийн мэргэжилтнээр
- Багш, а/д М.Хүрэлбат Хорих 433-р ангид ахлах төлөөлөгчөөр ажиллаж байсан.

садангийн хүмүүс⁹ тус салбарын байгууллагад ажилладаг байна.

Иймд сонсогчдын 70 гаруй хувь нь сургуульд элсэхдээ ирээдүйн (төгсөөд) ажил-албан тушаалын талаархи мэдлэг-мэдээлэл нь төсөөллийн шинжтэй байдаг судалгаа бий.

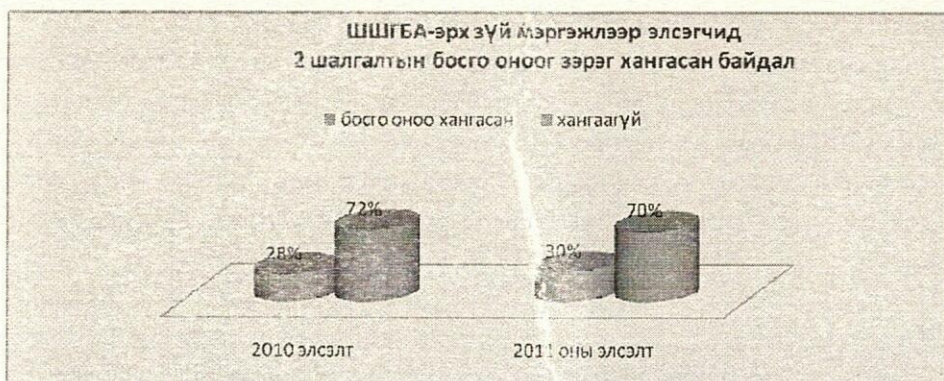
Мөн ШШГБА-эрх зүй мэргэжлээр элсэгчдийн¹⁰ 28-30% нь л ерөнхий мэдлэгийн шалгалтын босго оноог хангаж иржээ¹¹. Өөрөөр хэлбэл элсэгчдийн 70 орчим хувь нь ерөнхий мэдлэгийн шалгалтаар авбал зохих дундаж үзүүлэлтийн 50%-ийг хангасан байна.

⁹ Аав, ээж, ах, эгч, өвөө, эмээ, авга, нагац ах, эгч гэх мэт

¹⁰ Өдрийн ангид 2010 онд 40, 2011 онд 30 сонсогч элсэн.

¹¹ Элсэлтийн 2 шалгалтын босго оноог хангасан элсэгчид 2010 онд 28%, 2011 онд 30%-ийг эзэлжээ.

Түүнчлэн элсэгчдийн ерөнхий боловсролын гэрчилгээн дэх хичээлийн үнэлгээ “А”, “В” боловч тэд сургуулиас жил бүр зохион байгуулж ирсэн түвшин тогтоох шалгалтанд ЕМШ болон ЕБ-ын гэрчилгээний үнэлгээгээ баталгаажуулж чадалгүй харинч бүгд хангалтгүй (F) дүгнэгдсэн.

ШШГБА-Эрх зүй мэргэжлээр суралцагчдын идэвхи-чармайлтыг бусад бүрэлдэхүүн сургуулиудтай харьцуулбал манай сонсогчид спорт (гардан тулаан, гар, сагсан, хөл бөмбөг, марш-тактик зэрэг), олон нийтийн ажилд илүү идэвхи чармайлттай оролцон, сургуулийн захиргаанаас өгсөн үүрэг даалгаврыг сайн биелүүлж, харин мэдлэг чадвар сорих тэмцээн, эрдэм шинжилгээ, судалгааны ажилд (хурал-зөвлөгөөн) дундаж түвшинд оролцож ирсэн.

1.5. ДХИС, ШШГЕГ-аас тус сургуулийн хэвийн үйл ажиллагааг хангахад чиглэсэн олон талт арга хэмжээг авч хэрэгжүүлж буйн дүнд сургалтын орчин, материаллаг бааз зохих түвшинд бүрдсэн гэж хэлж болно. Тухайлбал:

а) Сургууль хичээлийн 1-р байрны 4 давхарт 14 нэгж өрөө-тасалгаа, анги-танхим бүхий бие даасан орчинд үйл ажиллагаагаа явуулдаг.

б) Сургуулийн захирал, тэнхимийн эрхлэгчид харьяа агентлагын хэлтсийн даргын, багш нар мэргэжилтнүүдийн түвшиний хангамж болох суурин компьютер, хувцас, номын шүүгээ, ширээ, сандал, бусад техник хэрэгслийг хүн нэг бүр эзэмшин ашигладаг.

в) Мөн сонсогч, суралцагчдын хандив тусламжийн дүнд манай сургууль “Бие даалтын иж бүрэн тохижилттой интернэт сүлжээнд холбогдсон танхим”-тай болж сургалтын үйл ажиллагаандаа ашиглаж байна.

II

Одоо илтгэлийн хоёрдугаар хэсэгт шилжиж нэгдсэн шийдэлд хүрэх зарим асуудлыг томъёолон, шийдвэрлэх гарц, боломж-нөхцлийн талаархи байр сууриа илэрхийлье.

2.1. ДХИС-ийн захиргааны зүгээс сургуулийн статусыг их сургуулийн түвшинд хүргэх, цаашид суралцагчдыг мэргэшүүлэн бэлтгэх стратегийн бодлого-зорилтыг

дэвшлүүлэн эхний алхамуудыг хийж байгааг та бүхэн мэднэ. Тодруулбал БСШУ-ны сайдын 2011 оны 497-р тушаалаар “Дээд боловсролын сургалтын байгууллагад бэлтгэх мэргэжлийн чиглэл, индекс”-ийн жагсаалтад манай үйл ажиллагаанд хамаарах

- ШШГБ-ын нийгмийн ажил /D860201/,

- ШШГБ-ын сэтгэл зүйч /D860202/,

- ШШГБ-ын аюулгүй байдлыг хангах алба /D860203/ гэсэн 3 мэргэжлийн индексийг шинээр тусган албажуулсан. Мөн ДХИС-ийн зүгээс БСШУЯ-ны МБГ-д эдгээр мэргэжлээр сургалт явуулах тусгай зөвшөөрөл авах хүсэлтийг тавьж асуудал үндсэндээ шийдвэрлэгдэх шатандаа хүрсэн.

ШШГЕГ хэдийгээр ДХИС-д (өмнө нь Цагдаагийн академид) суралцагчдыг ийнхүү мэргэшүүлэн сургах явдлыг дэмждэг¹² боловч ШШГБ-ын бакалаврын боловсролтой офицер, түүнтэй адилтгах албан тушаалтнаас ажиллах өнөөгийн хүний нөөцийн хангалттай уялдан ойрын жилүүдэд ШШГБ-ын чиглэлээр суралцагчдыг ШШГБА-Эрх зүй гэсэн нийтлэг мэргэжлээрээ бэлтгэх санал захиалгыг 2012 оны 2 дугаар сарын 14-ны өдрийн 1/618 албан бичгээр¹³ өгсөн.

Энэ тохиолдолд захиалагч болон мэргэжилтнийг бэлтгэдэг байгууллагын бодлого зөрүүтэй мэт харагдавч энэ нь тэдний практик хэрэгцээг хангах чанартай хөрвөх чадвар бүхий хүний нөөцийг бэлтгэх, хүлээн авах гэсэн нийтлэг зорилго, боловсон хүчний өнөөгийн хангалттай уялдан нэгдмэл байдлаар тайлбарлагдаж болох юм.

Иймд энэ асуудлыг дараах арга замаар шийдвэрлэж болох юм.

Нэгдүгээр хувилбар: Сургалтын хугацааг хөндөлгүй өнөөгийн мөрдөж буй сургалтын төлөвлөгөөнд өөрчлөлт оруулан мэргэшүүлэх хэсэгт сонгон судлах хичээлийг “Тогтоол гүйцэтгэл¹⁴” “Шийдвэр гүйцэтгэл¹⁵” гэсэн 2 багц хэсгээр хуваан ШШГЕГ-ын хүний нөөцийн захиалгыг үндэслэн 2-р дамжааны эцэст сонгон шалгаруулалт явуулж 3-р дамжааны 1-р хагасаас мэргэшүүлэн сургах тогтолцоонд шилжих.

Мөн энэ зарчмын хүрээнд сургалтыг 5 жил болгон үйлдвэрлэлийн дадлагын хугацааг (6-8 сар) нэмэгдүүлэн чадвар-дадал олгох явдалд илүү ач холбогдол өгч болох юм. Энэ нь төгсөгчдөөс гадаадын өндөр хөгжилтэй оронд үргэлжлэн сурахад нь ихээхэн дэмжлэг болно.

Хоёрдугаар хувилбар: Өнөөгийн мөрдөж буй сургалтын төлөвлөгөөнд өөрчлөлт оруулалгүй ШШГБА-Эрх зүйн мэргэжлийн 4 жилийн сургалтыг төгсч дээд боловсролын үнэмлэхээ авсны дараа богино хугацааны (45 хүртэлх хоногийн) томилогдохын өмнөх

¹² ШШГЕГ-ын дарга ДХИС-ийн захиралд хандан 2011 оны 11-р сарын 18-ны өдрийн 1/4444 албан бичгээр ийнхүү мэргэшүүлэн сургахыг дэмжиж саналаа ирүүлсэн.

¹³ ШШГЕГ-ын дарга, бригадын генерал М.Ганхүү даргын гарын үсгээр албажсан.

¹⁴ Хорих байгууллагын аюулгүй байдал-харуул хамгаалалтын ажилтан, Нийгмийн ажилтан, Сэтгэл зүйч

¹⁵ Шийдвэр гүйцэтгэгч

мэргэшүүлэх сургалтад хамрагдснаар албан тушаалд томилогдох тогтолцоонд шилжих¹⁶. Энэ тохиолдолд ДХИС-ийн Шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэлийн сургуулийн 4 жилийн сургалт мэргэжилтнийг бус, дээд боловсролтой алба хаагч бэлтгэдэг гэсэн ойлголт нийтэд хүрэх болно.

Санал болгож буй хувилбарын алийг нь сонгосон цаашид Шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэлийн сургууль төгсөгчдийн “Мэргэжлийн тодорхойлолт”-ыг (мэргэжлийн загвар) томилох боломжит бүх ажлын байрны шаардлагыг харгалзан дахин шинэчлэн боловсруулж батлуулах шаардлага байна. Учир нь төгсөгч сургалтын явцад ямар түвшний мэдлэг, дадал, чадварыг бүрэн эзэмшиж төлөвшсөн байх ёстой, ямар зүйлийг ажлын байран дээрээ бататган хөгжүүлэх вэ гэдэг зааг ялгааг мэргэжлийн тодорхойлолт, ШШГБ-ын боловсон хүчний зааврын алинд ч нарийвчлан тодорхойлж өгөлгүй ерөнхийлж тусгасан байдаг.

Мөн хүн бүх насаараа суралцан төлөвшдөг гэсэн амьдралын философитой практик байгууллагаас хүсэмжилдэг “бүрэн төлөвшсөн мэргэжилтэн”-ий шаардлага зөрчилдөөнийг бий болгодог. Үнэндээ хүний хөгжлийн дундаж түвшин, сургалтын эрх зүйн орчин, хугацаа, төлөвлөлт, багшлах бүрэлдэхүүний чадамж, санаачлага, материаллаг бааз, хангамж зэрэг олон хүчин зүйлсээр сургалтын болон төгсөгчдийн чанар тодорхойлогддог. Тэрчлэн зарим мэдлэг, чадвар, ажлын арга барилаа бид сургалтын дараа практикаас олж авснаа мартаж, үгүйсгэж болохгүй.

2.2. Сургалтын технологи-арга зүйд дараах өөрчлөлтүүдийг хийж болох юм. Энэ нь:

а) Мэргэжлийн тодорхойлолт (мэргэжилтний загвар)-д үндэслэн сургалтын төлөвлөгөө, хичээлийн хөтөлбөр, цаг сэдвийн төлөвлөгөөгөөр төгсөгчдийн эзэмших мэдлэг, дадал, чадварыг сургалтын үе шатуудад нарийвчлан хувааж тухайн цаг хугацаанд нь үнэлж байвал зохино.

Мөн энэ хүрээнд Шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэлийн сургуулийн тэнхимийн эрхлэгч, ШШГБ-ын ХНСХ-ийн дарга нар хариуцан хичээлийн хөтөлбөрүүдийн агуулгын уялдаа холбоо, залгамж чанар, алдаа хийдэл, давхардал, зөрчилдөөний талаарх судалгаа дүгнэлтийг хичээлийн улирал бүр хийж хамтарсан онол, арга зүйн өргөтгөсөн хурал¹⁷, ярилцлагын түвшинд хэлэлцэн шийдвэр гарган холбогдох ажил-арга хэмжээг авч явуулах журам-практикт шилжих ёстой.

б) Мэдлэг-мэдээллийг мэдрэхүйн 5 эрхтэнээр нь дамжуулан олгох сургалтын үндсэн технологийг удирдлага болгон сургалтыг зөвхөн нэг талаас ярьж нөгөө хэсэг нь сонсох идэвхгүй хэлбэрээр бус, техник хэрэгсэл, сургалтын интерактив аргуудыг өргөнөөр ашиглан нүдэнд харагдаж, сэтгэлд хоногших жишээ баримтаар баталгаажуулан, боломжтой бүх тохиолдолд суралцагч бүр гараараа барьж, биеэрээ давтан хийх, амт, үнэрийг нь мэдэрч суралцах хэв маягт шилжих ёстой.

¹⁶ Өнөөдөр хорих байгууллагын төлөөлөгчдийг энэ журмаар томилж байна.

¹⁷ Хурал ШШГБ-ын холбогдох албан тушаалд ажиллаж буй алба хаагчдыг татан оролцуулж санал бодлыг нь сонсож хэлэлцэх.

Иймд мэргэжлийн ялангуяа мэргэшүүлэх хичээлийн сургалтын кабинетуудыг байгуулах, сургалтад ашиглах төрөл бүрийн хавтаст хэрэг, зураг, схем, макет, төлөвлөгөө, сургалтын кино, бодлого, эд зүйлс зэрэг хэрэглэгдэхүүний өргөн фондтой болох шаардлага байна.

в) Мэргэжлийн онцлогыг харгалзан танхимын болон танхимын бус сургалт, түүний хүрээнд хичээлийн хэлбэр болсон лекц, семинар, дасгал, дадлага, бие даалтын агууламж, харьцааг зөв тогтооход зарчмын шинжтэй өөрчлөлтүүдийг хийх ёстой.

Учир нь дээд боловсролын суурь, мэргэжлийн суурь, мэргэшүүлэх хичээлүүдийн хувьд багц цагын хэмжүүр /харьцаа/ нь өөр байхыг амьдрал шаарддаг. Тодруулбал онолын хичээлийн хувьд лекцийн цаг, мэргэшүүлэх хичээлд семинар, дасгал, дадлагын цаг нь бусад сургалтын хэлбэрээсээ илүү цагаар зохион байгуулагдан энэ хирээр Сургалтын төлөвлөгөө, Сонсогчийн мэдлэг чадварыг үнэлэх журам, Профессор багшийн ажлыг багц цагаар үнэлэх журамд холбогдох өөрчлөлтүүд орвол сургалтын чанарт мэдрэгдэхүйц ахиц дэвшил гарах магадлалтай.

г) Мэргэжлийн, мэргэшүүлэх хичээлийг бодит орчинд нь явуулахыг чухалчлан клиникийн орчинг бүрдүүлэх талаар ШШГЕГ, хорих анги, шийдвэр гүйцэтгэлийн албатай харилцан зөвшилцөж зохион байгуулалтын арга хэмжээ авах.

2.3. Багшлах бүрэлдэхүүний хувьд илтгэлийн 1-р хэсэгт дурьдсан давуу талаас гадна цаашид анхаарч шийдвэрлэх бодлогын шинж чанартай асуудлууд бий. Энэ нь:

а) Шинээр томилогдсон багш нарыг сурган хүмүүжүүлэх ажилд сурган дадлагажуулах. Учир нь тэд цэргийн алба хаагч, ялантай шууд харьцаж ажлаа захирамжлах, үүрэг болгох замаар зохион байгуулж ирсэн. Гэтэл сургалтын байгууллагын хувьд багш бол суралцагчын хамгийн дотны удирдагч, хамтрагч, найз, аав, ээж нь байдаг. Иймд тэд ажлаа итгэн үнэмшүүлэх, биеэр үлгэрлэх, зөвлөх арга барилаар явуулдаг. Мөн шинэ багш нарын хувьд сургалтын техник хэрэгсэлийг чадварлаг эзэмшин хичээлийг интерактив идэвхитэй аргаар төрөл, хэлбэр, онцлогт тохируулан зохион байгуулах дадал, чадварт сурах явдал онцгой ач холбогдолтой.

б) Багш нарын гадаад хэлний, нэн ялангуяа англи, орос хэлний мэдлэг, чадварыг шаардлагын түвшинд хүргэх.

в) Багш бол мэргэшсэн судлаач, эрдэм шинжилгээний ажилтан тул судалгаа шинжилгээний арга зүйд суралцан бүтээл тууривах ажилд онцгой ач холбогдол өгвөл зохино.

“Амьдрал ямагт хууль эрх зүйгээс өргөн баян байдаг”, “Хоёр толгой нэгээс илүү” зэрэг амьдралаар шалгагдсан үнэн болон асуудлыг бодит нөхцөлд шийдвэрлэхэд хүний, бусад олон хүчин зүйл нөлөөлдөг явдлыг иш үндэс болгон ажлын арвин дадал туршлагатай, ур чадвартай ажилтнуудаар¹⁸ мэргэшсэн тодорхой сэдэв-асуудлаар нь Шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэлийн сургуулийн мэргэжлийн, мэргэшүүлэх хичээлийг тодорхой цагаар зайлшгүй

¹⁸ Зайлшгүй ахмад настай, олон жил ажиллаж байгаа гэж явцуурахгүй байх нь чухал

заалгах журам, практик тогтоох нь ач холбогдолтой. Учир нь: миний бие Цагдаагийн академийн тэргүүн дэд захирлаар ажиллах хугацаанд бидний санал-санаачилагаар нийслэлд ажиллаж буй Цагдаагийн байгууллагын тасгийн дарга, түүнээс дээшхи албан тушаалтан бүр Цагдаагийн сургуульд нэг хичээлийн жилд 2-оос доошгүй багц цагын хичээл заах үүргийг ажлын байрны тодорхойлолт үр дүнгийн гэрээгээр хүлээж ирсэн ба өнөөдөрч мөрдөж байна.

2.4. Суралцагчдыг чанаржуулах хүрээнд элсэлтийн шалгалтын онооны босгыг бууруулахгүй байх, шалгуур хангаагүй тохиолдолд элсүүлэхгүй байх бодлогыг нэг мөр баримтлах шаардлагатай.

Мөн Шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэлийн сургууль төгсөгчдийн томилолтын практикт зарим нэг журмыг тогтоож болох юм. Тухайлбал: БНТУ-ын Цагдаагийн академийг төгсөгчид сурлагын амжилтаараа бэлэн ажлын байрнаас 72 цагын дотор сонголт хийж өөрс хоорондоо солих боломжтой байдаг.

Иймд энэ журмаас санаа авч манай сургуулийг бүх хичээлээр “А”, “В” үнэлгээтэй төгсөгчид зөвхөн сурлагын амжилтын дарааллаар санал болгож байгаа ажлын байрнаас сонголт хийх, “D” үнэлгээтэй төгсөгчийг 1 жил хүртэл хугацаагаар ахлагчаар холбогдох албан тушаалд томилох журамд шилжвэл суралцагчдын идэвхи зүтгэл, сурлагадаа хандах хандлагад эрс өөрчлөлт гарна гэсэн бодомж байдаг.

2.5. Сурлагын амжилт, төгсөгчдийн бэлтгэлд нөлөөлөх голлох хүчин зүйлсийн нэн тэргүүнд яахын аргагүй сургалтын ая тухтай орчин мөн.

ШШГБ-ын удирдлагын зүгээс ДХИС, түүний дотор ШШГС анхлан байгуулагдах цаг мөчид бүрэлдэхүүн сургуулийн шинэ барилгыг 2012-2013 оны хичээлийн жилийн өмнө 2012 оны 8-р сард барьж ашиглалтад оруулна гэсэн маш том амлалт, зорилтыг тавьж ажил эхэлснийг хүн бүр мэдэж байгаа. Энэ ажил ихээхэн хөрөнгө мөнгө, зөвшөөрөл, хяналт, зохицуулалт шаардсан гэдгийг ойлгож байгаа бөгөөд түүнийг хэрэгжүүлэхэд сургуульд одоо ажиллаж, суралцаж байгаа бие бүрэлдхүүн маань ямарч хэлбэрээр, бүх талаар дэмжин оролцоход бэлэн байгааг энэ дашрамд хэлье.

Эцэст нь үнэтэй цагаа илтгэлийг минь тэвчээртэй сонсож, үзэл бодлоо илэрхийлэх бололцоо олгосон явдалд оролцогч хүн бүхэнд баярласнаа илэрхийлье.

ШҮҮХИЙН ШИЙДВЭР ГҮЙЦЭТГЭЛИЙН СУРГУУЛЬ,
ШҮҮХИЙН ШИЙДВЭР ГҮЙЦЭТГЭХ БАЙГУУЛЛАГЫГ
ЭРДМИЙН АЧ БУЯН, ӨӨДРӨГ ҮЗЭЛ БОДОЛ БАЙНГА
ТОЙРОН ХҮРЭЭЛЖ ИВЭЭЖ БАЙХ БОЛТУГАЙ.